

STRMILOVSKÉ NOVINY

3/1995

O ČEM SE MLUVÍ

ELEKTRIFIKACE PŘED 70 LETY A PLYNOFIKACE DNES

Dnešní doba, přesněji rok 1995, pro řadu strmilovských občanů znamená důležitý zlom ve způsobu života. Plynofikace totiž odbourává několik starostí najednou, umožňuje pohodlnější bydlení a dokonce prý více šetří přírodu. Kdo ví.

Před 70 lety však lidé zažívali také určitě důležitý zlom ve způsobu života. Pár informací, které se týkají plynofikace i oně 70 let staré události si přečtete na str. 2 a na str. 7.

DEVÁTÉ TŘÍDY

budou pro školáky povinné již od školního roku 1996/97. Na toto téma se jistě bude rozvíjet řada otázek a diskuzí, z nichž některé uvedeme i v našich novinách. Pro začátek jsme pro Vás vybrali několik postřehů Radky Kvačkové z Lidových novin (str. 7). Zda tato redaktorka má nebo bude mít pravdu, se dozvíte v příštím čísle SN.

DÁLE Z OBSAHU:

- Zprávy z ObÚ (str. 2)
- Obecní strážný informuje (str. 2)
- Německo, Evropa - a co dál? (str. 3)
- Vzpomínky z války - II. část (str. 4-5)
- Nejen o strmilovských skvostech (str. 4)
- 50 let mateřské školy (str. 8)
- Novinky z knihovny (str. 9)
- Soli života (str. 10)

"BUNKRY"

Druhá část pojednání o STRMILOVSKÝCH PEVNŮSTKÁCH od Miroslava Svitáka nás blíže seznámí s výstavbou a osudem "Druhého obranného postavení", a to zejména s jeho úsekem č. 168 - Strmilov. Psal se rok 1938... (str. 6)

kresba
V. Plšek

Proč je potřeba zřizovat ptačí budky,

se dozvíte od Společnosti pro ochranu ptactva na str. 10.

AKTUÁLNÍ ZPRÁVODAJ

OBEČNÍ ÚŘAD INFORMUJE

◆ Služba pro nepohyblivé pacienty

Na území obce Strmilov vykonává domácí ošetrovatelskou péči paní Anna Zykánová z Panských Dubenek-Doubavy. Provádí aplikace injekcí, denní převazy, měření tlaku především pro nepohyblivé pacienty po konzultaci s MUDr. Punčochářem.

◆ Nadace základní školy

Obcí Strmilov byla zřízena Nadace základní školy.

Nadace je zřízena pro rozvoj školy a zajištění potřeb pro zájmovou činnost žáků. Především pro vybavení školy počítačovou technikou.

Zdrojem nadace jsou finanční prostředky získané darem od fyzických a právnických osob, získané pořádáním akcí společenského, kulturního a sportovního charakteru.

Nadace má samostatný účet, vede jednoduché účetnictví.

Spravuje ji tříčlenná správní rada.

O činnosti a využití fondu nadace bude veřejnost informována prostřednictvím učitelů a písemnými informacemi vyvěšenými v prostorách školy, a to nejméně jednou ročně.

◆ Dotace na provoz autobusové linky

Mezi Obcí Strmilov a ČSAD Jindř. Hradec byla uzavřena smlouva o provozování pravidelné linkové autobusové dopravy a způsobu jejího financování.

Předmětem smlouvy je přeprava osob na lince 23080 (340080) a spojích č. 14, 12, 17 (J. Hradec-Blažejov-Strmilov). Obec Strmilov se

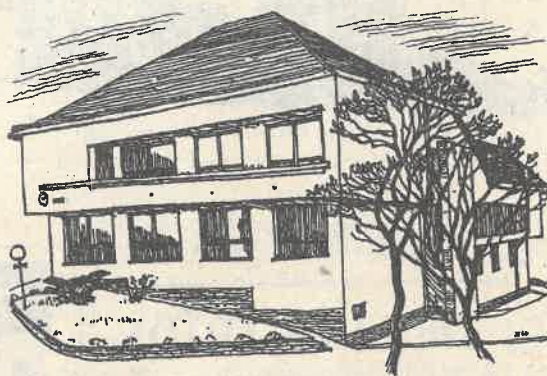
zavázala uhradit 20 069 Kč, aby tato linka mohla být nadále provozována.

◆ Odhalení pamětní desky

11. října 1995 byla odhalena pamětní deska se jmény židovských občanů obcí Palupín a Strmilov, kteří zahynuli ve 2. světové válce v koncentračních táborech.

Deska je umístěna na budově Základní školy ve Strmilově.

Odhalení desky se zúčastnil tajemník Židovské obce v Praze pan ing. Petr Kosák,

zástupci obce Strmilov a pěvecký sbor Strmilov-Rozkoš. Na závěr akce byla uspořádána beseda s tematikou současného židovství.

◆ Rekonstrukce elektrické sítě

V místní části Malý Jeníkov provádí SES s.r.o. Č. Budějovice rekonstrukci a posílení elektrické sítě NN.

Při té příležitosti bude rekonstruováno i veřejné osvětlení.

Tuto akci financuje Obec Strmilov částkou 86 700 Kč.

PLYNOFIKACE

◆ Plynofikace obce Strmilov

Investor: ObÚ Strmilov.

Dodavatel: Plynostav Pardubice Svítkov.

Předpokládaná cena díla: 10 miliónů korun.

Zahájení stavby: květen 1994.

Ukončení stavby: prosinec 1995.

◆ Smlouvy uzavřené mezi Obcí Strmilov a Státním fondem životního prostředí

Smlouva o poskytnutí podpory na akci "Plynofikace obce" byla uzavřena 23.12.1994.

Fond se zavázal poskytnout dotaci ve výši 3 408 000 Kč a bezúročnou půjčku ve výši 3 408 000 Kč.

Půjčku bude obec splácet ve čtvrtletních splátkách po 213 000 Kč první splátka je splatná k 31.3.96.

Zahájení akce: 05/1994.

Dokončení akce: 12/1995.

◆ Plynofikace domácností

Smlouva o poskytnutí dotace na akci "Realizace ekologicky vhodných systémů pro otop domácností" byla uzavřena 16.3.1995.

Zahájení akce: 09/1994.

Dokončení akce: 06/1996.

Fond se zavázal poskytnout dotaci ve výši 7 044 000 Kč.

Dotace je poskytnuta pro 289 bytových jednotek (260 žadatelů).

Počet žádostí o dotace podaných v roce 1994: 260.

Počet žádostí přijatých v roce 1994: 260.

Pozn. red.: Případné dotazy, připomínky a názory, které se týkají zde zveřejněných údajů (ale nejen jich), zasílejte na adresu: V. Vondrušová, redakce Strmilovských novin, Zahradnická 145, Strmilov nebo přímo na Obecní úřad ve Strmilově. Děkuje.

OKÉNKO OBEČNÍ POLICIE

Dne 13.6.1995 byla zjištěna černá skládka v k.ú. Strmilov směrem na Studenou. Jako pachatel byl vypátrán pan P.D. ze Strmilova. Jelikož pan P.D. je fyzická osoba oprávněná k podnikání, byl podle zákona případ předán Okresnímu úřadu, referátu životního prostředí. Ten tento čin ohodnotil pokutou 10 000 Kč.

Téhož měsíce byla zjištěna další černá skládka v katastru Strmilov, tentokrát směrem na obec Vlčice. Pachatelem této skládky byl pan K.F. rovněž ze Strmilova. Tento případ řešila OP blokovou pokutou 500 Kč.

Chtěl bych upozornit občany, pokud vyvezou odpad na již založenou černou skládku a budou přistiženi, budou bráni jako původci černé skládky. Nejen že budou řešeni pokutou, ale zároveň budou povinni podle zákona o

odpadu č. 238/91 Sb.par.12 odst.2 celou skládku zlikvidovat.

Kritická místa v obci Strmilov na zakládání skládek jsou podél potoka Nad Kamenitým, okolí fotbalového hřiště a kontejner u hřbitova. Upozorňuji občany, že sankce za založení černých skládek jsou značně vysoké. OP může uložit na místě blokovou pokutu do 1000 Kč, přestupková komise až 50 000 Kč, obecní rada do 100 000 Kč a Okresní úřad - referát životního prostředí až do 500 000 Kč. Věřím, že výše těchto sankcí odradí občany od konání přestupků tohoto druhu.

Dále se podařilo vyřešit několik případů narušení veřejného pořádku v obci v době diskoték. Jedná se zejména o poškozování majetku občanů i obce. Mládež, většinou

z okolních obcí, a rekreanti vybíjejí zbytek energie při odchodu z diskoték na popelnicích, baví se rozbíjením lahví na komunikacích, trháním květinové výzdoby na náměstí i v soukromých zahrádkách a také malováním sprejem po fasádách domů. Věřím, že se s pomocí OP PČR ve Studené tyto pachatele podaří odhalit. Chtěl bych také poděkovat občanům, kteří pomohli při odhalování zakladatelů černých skládek i při šetření jiných trestných činů.

Již rok je v platnosti vyhláška č. 4/1994. Bohužel dosti často se lze setkat s jejich porušením. Jedná se hlavně o volné pobíhání psů, domácího kuru a neodklížením popelnic po jejich vyprázdnění do domů a na určená místa. Jelikož tyto body jsou "Achillovou patou" vyhlášky, soustředí se OP na jejich dodržování.

Za OP str. Rudolf Sěč

NA SLOVÍČKO...

Milí čtenáři, co myslíte, je dobře, že doba cenzur pomínula, nebo byste ji rádi vrátili zpátky?

Objevují se hlasy takové i onaké. O tom, co je demokracie, má také každý své představy a samozřejmě je každý podle svého uvádí do reality. Tím své představy prezentuje i ostatním lidem.

I každá redakce má své představy o demokracii. Pro tu naši redakci je důležitá nejen prezentace názorů vlastních, ale i tolerance k názorům ostatních. A bývají to ovšem někdy názory ne zcela totožné s názory redaktora či vydavatele. Samozřejmě, každý si z toho množství informací vybere (alespoň doufáme) podle svého gusta a názor si svůj každý také k tomu či onomu vytvoří sám. Jistě uznáte, že ke všem příspěvkům se vyjadřovat nemůžeme a k některým se zaměrně ani vyjadřovat nechceme z různých důvodů. Jedním z těch důvodů je očekávaná spolupráce s Vámi, čtenáři, neboť Vaše názory pomáhají

hají dít se na předloženou informaci objektivně. Určitě by se mezi Vámi našla řada těch, kteří s některými názory či informacemi uvedenými ve Strmilovských novinách nesouhlasí, nebo snad mají jiný názor.

Proto Vás znovu prosíme a vyzýváme: nenechávejte si své názory na otiskované články jen pro sebe. Pomozte nám předložené informace hodnotit z více pohledů. Napište. Pomůžete tím nejen nám jako redakci, ale především čtenářům dnešním i těm budoucím.

(Pokud se ještě Vašich ohlasů týče: někdy obavy z následků vyjádření se k určitému problému svádí pisatele k neuvědomění jména, nepodepíše se. K tomu je nutné říci, že pro akceptaci, neboli uznání či přijetí čtenářských názorů redakci je důležitý právě podpis pisatele. Upozorňujeme však, že v případě otisknutí názoru v novinách nemusí být na Vaši žádost jméno vůbec uvedeno.)

Byla tu řeč o cenzuře. Ještě se k ní tedy znovu vraťme. Doneslo se mi, že někteří lidé jsou ochotni věřit, že redakce má na cenzuru právo, nebo snad dokonce je její povinností cenzuru provádět. Především musím uvést, že

hlavní náplní redaktorské práce je, nebo by mělo být, sestavování novin, tvoření koncepce. A cenzura? Z naší strany nelze o cenzuře hovořit v pravém slova smyslu. Redakce do textu zasahuje pouze v případě korekturní činnosti, což znamená opravu chyb, nepřesností nebo nesrovnalostí s rukopisem (strojopisem), který nám předložíte. Opravou chyb je samozřejmě myšlena oprava chyb pravopisných, nikoliv obsahových či faktických, chcete-li. Pokud pisatel v něčem nemá pravdu, nemůžeme mu v zájmu demokracie bez jeho vůle či vědomí do textu zasahovat, čili text cenzurovat. Jediným řešením je zveřejnit ohlas oponenta, vytvořit dialog s ostatními čtenáři. A právě o to se snaží rubrika OHLASY, POLEMIKY.

Řeknu Vám, milí čtenáři, že je těžké si ve funkci redaktorky vytvořit nestranný přístup.

Je těžké vytvořit nestranné noviny.

Někdy je těžké vůbec něco vytvořit.

Ale určitě to je snazší s Vámi, čtenáři a pisateli, když s redakcí spolupracujete. Díky Vám za to!

V. Vondrušová

NĚMECKO, EVROPA - A CO DÁL?

Jistě mi dáte, milí čtenáři Strmilovských novin, za pravdu, že občané konce 20. století žijí pod stálou "palbou" nekonečného proudu informací. Dalo by se také říci, že informatika našich dnů je jakousi poslední revolucí současnosti.

Proud těchto informací by měl působit na dnešního čtenáře kladně, tj. nejen člověka informovat, ale především jej formovat. Děje se tak nebo ne? Posuďte sami. Každá informace, ať dobrá nebo špatná, je bohužel zároveň formováním čtenářů. Každý slušný člověk si žádá být informován kladně, tj. pravdivě a přínosně pro jeho dobro.

Položme si otázku, co to vůbec pravda je. Klasik říká: "Pravda je shoda myslí se skutečností." Jde tedy o to, usilovat o pravdu a štit ji. Pravým opakem je matoucí a veskrze nepravdivý pamflet, který jsme mohli mnozí z nás najít ve svých povstových schránkách. Později jsme se v novinách dověděli, že tento pamflet má na svědomí Sdružení pro republiku - Republikánská strana Československa a jeden její poslanec. Obsah tohoto letáku vyvrátil zásadně jako nepravdivý ve svém televizním projevu náš ministr zahraničí pan Zelenec. Leták měl vzbudit obavy našich občanů z mocenského a politického vzestupu sjednoceného Německa, které údajně pracuje proti našim národním zájmům a vytváří opět onu starou pangermánskou imperialistickou politiku z dob největšího nacionálního vzepětí hitlerovské éry. Tyto myšlenky jsou obdobně předkládány našemu lidu v tisku levicových stran.

Co si o tomto úsilí, vážení čtenáři, máme myslet? Základem vysvětlení může být současná snaha občanů, národů a vlád Evropy likvidovat prastaré nebezpečí válek na našem kontinentě novou, vskutku humanistickou vizí o Spojené Evropě. Zdá se, že tato úspěštilá vize, kterou většina Evropanů i nás Čechů vítá a uznává, je opět dalším množstvím lidí trnem v oku. Podívejme se na tento problém očima občana A, který nevěří v Německo slušné a demokratické, a v důsledku toho si ani nepřeje, aby Česká republika usilovala o vstup do Evropského společenství a dále do jeho obranného svazku NATO. A opačně: jak vnímá tento problém občan B, který v demokratické Německo věří a vstup do Evropského společenství i do NATO žádá?

Občan A, zastupující názor staré ideologie, si myslí, že nynější Spolková republika Německo a její občané se vůbec nezměnili a stále se ztotožňují se starou pangermánskou útočností a dravostí skoro stejnou jako v době Hitlerovy vlády. Dozvěděl jsem se od jednoho starého zástupce této kategorie, že z Německa se podle jeho názoru ani přes čtyřicetiletou demokratickou tradici nemůže zrodit "ani kočka ani pes", ale "kočkopes", že totiž Německo ve svých dalších moderních tužbách bude stále snít v duchu staré ideologie o nadvládě nad evropskými a možná i mimoevropskými národy. Tento typ občana A není schopen přijmout myšlenku posunu vývoje Západní Evropy a Německa ne k válkám, ale k vzájemnému porozumění a společnému politicko-

ekonomickému úsilí. Podle názoru těchto občanů se Německo a Západní Evropa nemůže odklonit od pozice nacionální nevráživosti, zloby a nenávisti. Tito občané se neustále utvrzují v postoji, že se s Němci nelze dohodnout, a pokud ano, tak pouze za cenu podstatných ústupků z české strany. Dokladem těchto postojů je již zmíněný pamflet a ostatní negativní názory levého politického spektra, které odmítá vstup České republiky do Evropské unie a do NATO (viz volební program KSCM ke komunálnímu volbám).

Sledujme nyní stanovisko občana B, občana - demokrata. Dovolte mi citovat krásnou větu jednoho západního myslitele, že "v naší době je optimismus přímo povinností a nutností". Tento optimismus, který rovněž sdílím, mě nutí věřit v lepší a dokonalejší Evropu, Evropu humánní a demokratickou a především spokojenou, v protikladu k staré, rozdrobené, rozdělené a nacionálně šovinistické Evropě minulých století. Plně přesvědčení o správnosti této nové orientace vyjádřili v dávné i blízké minulosti a současnosti přední a vynikající osobnosti. Jednou z těchto osobností byl již český král Jiří z Poděbrad s plánem na "Společenství evropských států pro mír a bezpečnost". Další osobností byl Jan Ámos Komenský s návrhem na "Svaz národů pro mír v Evropě". Mezi novodobé stoupence této orientace patří francouzský prezident Charles de Gaulle ("Hranice Evropy začínají u Atlantiku a končí na Urale."), sovětský prezident Michail Gorbaciov, který v roce 1986 vyslovil velmi nadějnou myšlenku o "Společném evropském domě", německý kancléř Helmut Kohl ("Rozhodnými kroky k integraci Evropy je možné předejít ničivému nacionalismu minulých časů."), francouzský ministr zahraničí A. Juppe ("Evropské společenství není zónou volného obchodu, ale politickou unií."). Winston Churchill již v roce 1946 vizionářsky předpověděl dnešní události v Jugoslávii při přednášce na universitě v Curychu, kdy prohlásil: "Musíme lidem vštípit ideu evropanství. Nacionální zájmy a rozpor povedou malé země do chaosu a vystaví je vnějším i vnitřním nepříznivým silám. Budme Evropany kosmopolity. Zrekneme se nacionálních zájmů pro zájmy vyšší. Usilujme tudíž nejen o dobro jednotlivce, ale i o dobro celku, celé Evropy a všech Evropanů."

S těmito myšlenkami by se měl podle mého názoru ztotožňovat každý poctivě a realisticky smýšlející demokrat.

Na závěr této úvahy přijímáte, vážení čtenáři, i Deklaraci humanitní konfederace politických vězňů České republiky k 403. výročí narození J. A. Komenského - Comenia, učitele národů a velkého humanisty. Zde je její znění:

"Všem národům Evropy. Největší touhou mého života je věčný mír a bratrství mezi všemi národy. Můj konečný cíl? Počal jsem rozšiřovat své touhy na to, abych smířil celé lidské pokolení a abych našel prostředky a způsoby, jak by se to mohlo stát."

(J. A. Komenský)

Prostředky a způsoby vyjádřil J. A. Komenský - Comenius v Obecné poradě o nápravě věcí lidských. Říká všem, kterým leží na srdci osud jejich národů, všem vládám a vládám světa: "Důkazem duchovní

velikosti člověka je dílo jeho rozumu a rukou, až toto pochopí všichni vládci, nebude již válek."

Věříme, že tato jeho slova naleznou své duchovní místo u všech evropských národů.

V Obecné poradě o nápravě věcí lidských v Panglottii - Všemluvě J. A. Komenský - Comenius navrhuje a vědecky uvažuje o potřebě jedné univerzální řeči pro všechny národy Evropy i celého světa, neboť svět je naším společným domovem. Bylo to jeho poznáním, pedagogickou zkušeností i lidským přáním.

Podáváme proto návrh ve jménu J. A. Komenského - Comenia všem národům Evropy i celého světa vyučování jedné univerzální řeči vyučované souběžně s mateřským jazykem. Tato řeč pro dorozumění člověka by duchovně zlepšila celý svět. Nikdo si jeho zlepšení nepřál více než Jan Ámos Komenský - Comenius.

Touto řečí dorozumění, mostem mezi národy, může být v dnešní době neutrální, kulturní, dokonalá a živá latina nebo jiný, národy zvolený jazyk. Chce-li svět odzbrojit, musí se duchovně vyzbrojit.

Je to problém jedné generace, za dvacet roků může být lidstvo u tohoto velkého všelidského cíle.

Tento jeho humanistický návrh nemohl být v jeho nesnášenlivé a svárivé době uskutečněn. Nyní před branou 21. století může dojít přes všechny obtíže k celoevropskému i celosvětovému dorozumění na základě odkazu Jana Ámose Komenského - Comenia.

Prezident T. G. Masaryk prohlásil: "Jan Ámos Komenský - Comenius byl pravý a první vědomý Panevropan."

Jako první Evropané podávají všem evropským národům návrh na postavení sochy "Evropy" v Praze na Letné na místě bývalé sochy kultu osobnosti. Postavme tam sochu "Evropy", sochu ženy, která nabízí všem Evropanům "Chléb a Sůl", nejvzácnější Boží dar "Mír a přátelství". Vedle ní budou stát chlapec a děvče, naděje nové Evropy.

Byl by to symbol všech evropských národů vedoucí k jednotě Evropy a k "Spojeným státům evropským".

Věříme, že všechny státy Evropy přispějí dle svých možností k této Panevropské věci.

V anglických novinách The Guardian byla vytištěna tato slova: "Může být lepší místo pro založení společného evropského domu se společným Evropským parlamentem než je Praha, tento zeměpisný střed a kulturní skvost Evropy?"

Jako první Evropané s poselstvím českého krále Jiřího z Poděbrad a jeho plánem na "Společenství evropských států pro mír a bezpečnost" a s dalším návrhem Jana Ámose Komenského - Comenia na "Svaz národů pro mír v Evropě" věříme, že všechny evropské národy přijmou naše návrhy vedoucí k míru, přátelství, porozumění a spolupráci všech vytvoří pro všechny společný evropský dům - Spojené státy evropské.

S Boží pomocí a cestou lidskosti se nám toto panevropské dílo podaří.

S úctou ke všem evropským národům
Konfederace politických vězňů České republiky

(Pro Strmilovské noviny A. Polanecký)

ÚVAHY, ZAMYŠLENÍ, KOMENTÁŘE

MAPY, LIDÉ A TŘÍSTÉ STRMILOVSKÉ VÝROČÍ aneb
NEJEN O STRMILOVSKÝCH SKVOSTECH

Letos na podzim se v Praze na Hradě konala výstava historických map, která vzbudila velký zájem. Na kolorované mědirytině mapy Českého království, vydané v Amsterdamu (autor Frederik de Witt žil v letech 1616-1698) bylo možné na ploše 57,5 x 49 cm nalézt nejen Telč, Budíšovice, Dačice a Jindřichův Hradec (pod názvem Neuhaus), ale i naše milé město pod názvem STRZIMILOV. Z přilehlých rakouských pohraničních oblastí byl na té mapě Gmünd, Schrems, Světlá (Zwettl) a dnešní Raabs, tehdy psaný Raps.

Název našeho města zřejmě nebyl tehdy ještě ustálený. Bohuslav Balbín ve svém díle popisujícím znamenitost Českého království, jmenuje Kumžak a STRZEMILY. Přitom Balbínovo dílo a de Wittova mapa vznikly přibližně ve stejné době.

Podle Uměleckých památek Čech (svazek třetí, P/S), které vydávala v osmdesátých letech Akademie věd, je naše obec písemně doložena už v polovině 13. století. Sféřila obchodní stezku a vznikla asi z iniciativy Přemysla Otakara Druhého. Jako obec, která má kostel, je Strmilov zmiňován dva roky před smrtí Karla Čtvrtého, tedy v roce 1376.

Strmilov a sousední Kunžak procházely dějinami kraje jako dvě poddanská městečka s podobnými osudy. Žádná obec nikdy neměla zámeček, a ať bylo panství, ke kterému patřily, spravováno z Telče nebo z Jindřichova Hradce, vždy byly na okraji teritoria. Obě obce měly kostel, faru a tím i farní školu - snad tedy bychom našli počátek touhy po vzdělání, lásku k četbě i zálibu ve zpěvu u místních obyvatel.

V době, kterou nemáme v pramenech doloženou, fara ve Strmilově zanikla. Zcela určitě však Strmilov neměl faru v době třicetileté války. Takové období v historii našeho města si umíme realističtěji představit poté, co jsme několik let sledovali na obrazovkách televize

válčení v bývalé Jugoslávii. Někdy bylo snáze, někdy hůře, ale hrůza z násilí a zmaru visela nad krajem jako černý příkrov.

Zpočátku lidé rozlišovali podle svých sympatií a náboženského vyznání, zda krajem postupuje vojsko císaře, kterého čeští stavové v roce 1618 přestali uznávat za českého krále, nebo zda jde o Švédy, v jejichž armádě byli i čeští emigranti. Když ale zjistili, že drancují ti i oni - vždyť každá armáda potřebovala jídlo a žold pro vojáky a píce pro koně - rolníci, kteří seli a sklízeli ve stálém nebezpečí, že je soldát zabije, zapálí jim střechu na hlavou nebo jim odvede poslední kousek dobytka - ti nebozí lidé, vyčerpaní válkou, už toužili jen po míru.

Třicet let je dlouhá doba a lidský život byl tehdy kratší než dnes. Mnoho obyvatel našeho kraje se na nic jiného než na válku nepamatovalo. Ostatně vypálené vesnice, z nichž některé už nikdy nebyly obnoveny, a nesmírné ztráty na lidských životech, které postihly naši zemi jako důsledek moru, hladu a válečného násilí, byly smutným dědictvím, se kterým se museli vyrovnat ti, kdo přežili. Teprve když celá jedna generace prožila svůj život v míru a zvětšil se počet obyvatelstva, bylo možné pomýšlet na obnovu obcí ve větším měřítku.

Zrovna pět let chybí do třístého výročí založení strmilovské fary, či spíše jejího obnovení a oddělení od fary v Kunžaku. Od konce listopadu 1700 nemuseli už naši předkové se křty, pohřby i oddavkami až do Kunžaku. S nově založenou farou byla obnovena i škola. Chudá obec se velmi radovala z těchto hmatatelných důkazů samostatnosti svého městečka a chtěla se upřímně přičinit o jeho budoucí rozvoj.

Nová fara byla pro Strmilov schválena už v roce 1698, ale čekalo se, až inspektor panství Adam z Almštejna, který úřadoval v Telči, vydá listinu, zabezpečující chod fary finančně. Pak se také strmilovská obec připojila slibem, že chce nově jmenovanému faráři pomáhat dle svých možností. Dlouhé jednání bylo ukončeno uvedením faráře do úřadu dne 21. listopadu 1700. Tak nám to aspoň popsal učený a spolehlivý historický badatel dr. Antonín Podlaha ve svých Dějinách pražské arcidiecéze. Dr. Podlaha stál léta v čele Jednoty pro dostavění velechrámu sv. Víta v Praze a zasloužil se o ně natolik, že mu byl svěřen čestný úkol odemknout bránu dostavěné katedrály v roce 1929. V chrámu sv. Víta byl pak Dr. Podlaha pohřben v jedné postranní kapli vlevo poblíž vchodu. Při návštěvě katedrály se tam můžete na okamžik zastavit a připomenout si, že nám z historických doku-

mentů vypsal a zachoval i tu výše uvedenou zprávu, pro nás důležitou.

V tom roce, kdy byla zřízena fara, postavili ve Strmilově sloup se Svatou Trojicí. Aspoň k roku 1700 kladou vznik sloupu zmíněné Umělecké památky Čech a přisuzují sousoší okruhu sochaře Z. Lichtenberga; dílo prý vzniklo pod jeho vlivem. "Morový sloup" ve Strmilově má ovšem v uměleckém významu daleko k dílu, které zdobí Jindřichův Hradec nebo jiná bohatá města. Ale nesmíme se posmívat našim nezámožným předkům, kteří toužili po kráse a výzdobě svého městečka, i když si nemohli pozvat žádného slavného umělce. Na náměstí bylo místa dost, aby tam mohlo stát nejen sousoší Svaté Trojice, ale i mariánský sloup jako symbol míru a mateřské ochrany Kristovy matky. Obec ale na vytvoření takového díla neměla dost peněz a tak sochař vytesal sochu Panny Marie (či spíše reliéf) na rubovou stranu sousoší Svaté Trojice. Takový sloup prý kromě Strmilova stojí také v jedné francouzské obci, jinak je takové umělecké ztvárnění námětu velmi vzácné a neobvyklé. Snad nám některý náš turista přiveze z Francie fotografii tamnějšího sousoší a dozvíme se přesně, o kterou francouzskou obec a sochaře jde.

Letopočet 1700 nesou i obě vynikající sochy, které dříve stávaly na hlavním oltáři kostela sv. Jiljí, totiž sv. Bernard a sv. Terezie z Avily. Publikace Akademie věd o uměleckých památkách je velmi oceňována. Neznáme kdy, snad při blžení kostela či jiných pracích, byly obě sochy poškozeny a odstraněny. Byly krásné, kdyby k tomu třístému výročí byly opraveny a vráceny na původní místo. Tři nejstarší umělecké památky Strmilova jsou mimo město, takže je málokdo viděl. Pozdní gotické sochy sv. Václava a sv. Vojtěcha, zachráněné při velkém požáru města z hořícího kostela, jsou v muzeu v Jindřichově Hradci. Socha sv. Majdaleny z roku 1510 - patrně jediná zachráněná část sousoší Kalvárie - je v galerii na Hluboké.

Nejstarší Boží muka, patrně též ze 16. století, nacházející se při cestě do Malého Jeníkova, byla bohužel poškozena. Snad by měla být po poradě s památkáři lépe zabezpečena pro budoucnost.

A nakonec hádanka pro čtenáře. Kde leží strmilovský hraniční kámen? I on bude mít brzy výročí - bude tomu 200 let, co byl položen.

Růžena Kouřimová
(pro Strmilovské noviny)

HISTORIE

VZPOMÍNKY Z VÁLKY - II. část

Duben a květen 1945

Během měsíce dubna 1945, zejména v jeho druhých polovině, projíždělo přes Strmilov velké množství vojenských dopravních prostředků, kolony automobilů, obrněných vozů, tanků, děl a jiné bojové techniky. Směr zběsilého útupu německých vojsk byl z Moravy na západ, většinou od Studené na Jindřichův Hradec, nebo na Kunžak. Bylo proto naprosto jasné, že se blíží doba, kdy i Strmilov a jeho okolí opustí poslední německý voják. Záhadou však stále bylo za jakých okolností k tomu

dojde a jak se při tom budou okupanti chovat. Tato nejistota byla důvodem k dobudování odbojové organizace, která by byla schopna v nutném případě zasáhnout při obraně obyvatel Strmilova.

Skupina lidí, která ve Strmilově organizovala protifašistický odboj, byla z počátku poměrně malá. Mezi její členy patřil i můj otec František Paulát, který se také podílel na jejím vytvoření. V dubnu 1945 pak došlo k výraznému zvýšení její aktivity a několikanásobně se také zvýšil počet lidí, kteří se zapojili do její činnosti. Centrem strmilovského odboje se

stala četnická stanice, v jejímž čele byl její velitel vrchní strážmistr Jan Vyleta. Do odbojové práce bylo nejdříve zapojeno pouze několik četníků a později se jí zúčastnili všichni četníci, včetně těch, kteří byli mimo službu a bydleli ve Strmilově. Byli to: štábní strážmistr Antonín Kofroň, št. strážm. Jan Hynek, strážm. Karel Pačanda, strážm. Antonín Wachtl, strážm. Šrámek, strážm. Šamal, št. strážm. Frant. Duchoň, št. strážm. Karel Kopačka. S četnickou stanicí také úzce spolupracoval obecní strážník a později tajemník obce Karel Michal. Strmilovský odboj společně vedli vrch. strážm. Jan Vyleta a ředitel školy František Eck, který měl vojenskou hodnost nadporučíka v záloze. Oba

pokračování na str. 5

HISTORIE

VZPOMÍNKY Z VÁLKY - II. část

pokračování ze str. 4

společně řídili všechny akce vojenského charakteru, prováděné v posledním období okupace. Události ke kterým v té době ve Strmilově došlo se budu snažit uvádět chronologicky tak, jak za sebou následovaly.

Od 15. dubna 1945 zajišťovala strmilovská pošta ve spolupráci s četnickou stanicí odposlouchávání a přerušování telefonických hovorů mezi okolními útvary německé armády. Ve stejnou dobu se prováděly drobné diverzní akce zaměřené na poškozování pneumatik německých motorových vozidel a to v takovém rozsahu, aby nemohlo docházet k ucpání silnic.

20. dubna sestavili pracovníci četnické stanice ve spolupráci s městským strážníkem K. Michalem seznam spolehlivých občanů, které by bylo možno v případě potřeby zapojit do obrany Strmilova. Kromě toho bylo vytvořeno družstvo pro hlídání německých vystěhovalců ubytovaných ve Strmilově a další družstvo ke střežení silnic vedoucích do Strmilova, zejména z věže kostela. Přibližně ve stejnou dobu byl nezávisle na odbojové organizaci ve Strmilově ustaven revoluční Národní výbor v čele s Jaroslavem Frühbauerem, mistrem zednickým.

Vzájemná setkání odbojářů se z počátku konala z bezpečnostních důvodů pouze v menších skupinách. Pokud je mi známo, svolali Fr. Eck a Jan Vyleta větší počet členů organizace poprvé 24. dubna 1945. Toto setkání se konalo na četnické stanici a zúčastnili se ho kromě četníků následující občané: Jar. Dvořák, Frant. Dědič, V. Honzlík, B. Chadim, J. Jirků, Dr. K. Kapoun (z Třebíče), Frant. Kašpárek, Ferd. Kubák, Mílek Máca, L. Malík, Cyril Maška, Karel Michal, Jos. Nesporý, Frant. Paulát, Mojmir Paulát, Rudolf Pazour, B. Vacek, Jiří Vonka a Frant. Vyhlídal. Pamatuji se, že toto jednání bylo velmi neformální a hovořilo se o úkolech, které bude nutno řešit.

V období těsně před skončením války byly do městské školy, které se tehdy říkalo Hlavní škola, nastěhováni němečtí vystěhovalci, kteří prchali před blížící se frontou a školní vyučování bylo přerušeno. Prvého května přijela do Strmilova německá vojenská vysílací stanice, která měla dvě nákladní auta skříňového typu, jedno osobní auto a pásový motocykl. Usadila se na náměstí, které v té době ještě nebylo tak upravené jako nyní, takže vozidla mohla zjet poměrně blízko Svaté trojice. Posádka, kterou tvořilo asi 15 vojáků, byla ubytována v autech, ale také v městské škole, obsazené vystěhovalci, a v obecné škole. V městské škole byla pravděpodobně umístěna hlavní část vysílací techniky, která umožňovala radiové spojení s vojenskými jednotkami.

Vysílací stanice včetně obsluhy byla v té době pro Strmilov značným nebezpečím, její násilná likvidace byla však riskantní. Odbojové vedení proto ustoupilo od původního záměru německé vojáků přepadnout a odzbrojit, a rozhodlo se řešit tuto záležitost jiným způsobem. Podařilo se navázat styk s třemi slovenskými vojáky, s četářem Janem Batkem, desátníkem Otto Trangošem a svobodníkem Ferd. Kopustiakem, kteří k obsluze patřili a dohodnout se s nimi na vhodném řešení. Četář Batka měl československou uniformu se slovenskými znaky, ostatní dva byli v německých uniformách. Dohoda mezi odbojovým vedením a těmito Slováky byla realizována v noci z 3. na 4. května. Slováci nám vydali zbraně, které měli v obecné škole a odešli do Palupína, kde jim byly opatřeny civilní obleky a zabezpečeno stravování.

Zbraně uložené v obecné škole (u fary), ke kterým patřil těžký kulomet, samopal, pancéřová pěst, dvě pušky a zásoba nábojů, převzala skupina našich lidí u obecné školy a přenesla je po schodech dolů a potom po Bráně nahoru na náměstí do četnické stanice. Přes náměstí kolem kostela by byl přesun zbraní nebezpečný s ohledem na přítomnost německých aut u Svaté trojice. Četnická stanice byla v té době umístěna v domě č. 66 na náměstí, jehož vlastníkem je nyní Miloš Jebavý. Akci provedli tehdy mladí Strmiláci: Ferd. Kubák, Čestmír Pantoflíček, Jan Lima, Václav Michal, Alois Novotný, Přemysl Švehla a Karel Kopačka ml. V návaznosti na to bylo přerušeno telefonické vedení mezi Strmilovem a Studenou, které provedli: Josef Novotný elektrikář, K. Michal, Alois Novotný a Jan Janoušek.

Druhý den, t.j. 4. května, brzy ráno opustili němečtí vojáci s vysílačkou a s vozidly Strmilov a odjela i rozhodující část vystěhovalců. Podobně jako v Praze, začalo se i ve Strmilově s odstraňováním německých nápisů na firemních tabulkách a silničních ukazatelích. Na strmilovské četnické stanici a potom i na ostatních úřadech a soukromých domech byly vyvěšovány československé vlajky. Jejich výrobu operativně zajišťovala firma Richard Švikovský, která měla prodejnu ve Studenské ulici č. 76 (u Dvořáků). Na sešívání vlajek ochotně pracovala v prvních dnech, téměř nepřetržitě ve dne i v noci švadlena, paní Marie Steinhäuserová.

Od 5. května, kdy začala v Praze povstání, o jehož průběhu jsme byli informováni rozhlasem, byla již ve Strmilově na většině domů vyvěšena československá vlajka a německé nápisy byly úplně zlikvidovány. Fronta se od Moravy rychle blížila, občas bylo slyšet z dálky dunění, které způsobovaly výbuchy bomb a granátů, a bylo jen otázkou velmi krátké doby, kdy přejde přes Strmilov. Lidé přestávali chodit do práce, ve školách se již delší dobu nevyučovalo. V ulicích a zejména na náměstí se ve velkém počtu shromažďovali občané. Pozornost vedení strmilovského odboje byla zaměřena především na sledování pobytu odzbrojených vojáků ustupujících německé armádě ve Strmilově a v jeho okolí.

Ve Strmilově v té době žádní němečtí vojáci již nebyli, ale odbojová organizace dostala informace, že v Bořetíně je ubytováno 13 vojáků maďarské národnosti a ve Střížovicích 5 německých vojáků. Bylo rozhodnuto je ihned odzbrojit. Z dobrovolníků, kteří se přihlásili, byli vytvořeny dvě skupiny, které toto odzbrojení provedli 5. května. Pro akci Bořetín byli vybráni četníci Ant. Kofroň, J. Hynek, Frant. Duchoň, K. Kopačka a městský strážník K. Michal a dále občané Josef Klvaňa, Alois Novotný, Josef Michal, Zdeněk Vyleta, M. Frühbauer a Frant. Vyhlídal. K této skupině, která vycházela z četnické stanice kolem 21 hod., se cestou ještě připojili Ant. Gavronský a Frant. Vaněk. V Bořetíně byli vojáci ubytováni v šesti chalupách a odzbrojování bylo proto prováděno postupně a pokud možno tiše. U rolníka Průchy se jeden z maďarských vojáků pokusil o odpor a byl zastřelen. Ukořistěno bylo 12 pušek, jeden samopal a několik ručních granátů. Všechny tyto zbraně byly uloženy na četnické stanici.

O akci, která se uskutečnila rovněž 5. května, ale v pozdních nočních hodinách, toho mohu říci mnohem více, protože jsem měl možnost se jí sám zúčastnit. Jednalo se o odzbrojení pěti německých vojáků ve Střížovicích. Začalo to asi ve 23 hodin na četnické stanici ve Strmilově v zadní místnosti, která má okno do dvora. Tam jsme se všichni shromáždili a oba naši velitelé, nadporučík Frant. Eck a vrchní četn. strážmistr Jan Vyleta k nám promluvili a dali nám instrukce, jak postu-

povat. Každý z přítomných měl nějakou zbraň, buďto pušku, anebo pistoli. Mne tehdy velmi zaujala vojenská puška, kterou měl pan učitel B. Vacek, který zde byl, stejně tak jako pan učitel Eck v důstojnické uniformě. Jednalo se o československou armádní pušku, která svým dokonalým technickým provedením i kvalitní povrchovou úpravou vynikala nad německými nebo jinými vojenskými puškami. Jak jsem se později dozvěděl, přechovával ji pan učitel přes válku v bytě u Stárků.

Když skončila instruktáž, vydala se celá naše skupina pěšky do Střížovic. Vedením skupiny byli pověřeni četnický strážmistr Antonín Wachtl a poručík Bohumil Vacek a jejími členy byli Frant. Kučera, Alois Novotný, Jan Janoušek, Jaroslav Smrž, Jan Jirků, Frant. Paulát a Mojmir Paulát. Ve Střížovicích jsme nejprve zašli pro starostu, který nám ukázal dům i místnost, kde vojáci spali. Majitele domu pana Menšíka bylo nutné nejdříve tiše vzbudit a informovat ho, aby nevyvolal poplach a odemkl dveře domu. Nevěděli jsme, jaké zbraně Němci mají, a proto jsme postupovali opatrně. Dům jsme nejdříve obstoupili a potom po náhlém rozsvícení elektr. světla jsme vstoupili do místnosti, kde Němci spali. Nejprve muži v uniformách a potom postupně my ostatní. Vojáci, kteří zřejmě před našim příchodem spali, dali ruce vzhůru a disciplinovaně odevzdali všechny zbraně, až na jednoho, u kterého jsme našli v kapse kalhot ruční granát.

Po odzbrojení vojáků jsme šli do obchodu k Anderlům, odkud strážmistr Wachtl telefonicky nahlásil na četnickou stanici do Strmilova splnění úkolu. Potom trochu obtěžkáni ukořistěnými zbraněmi, kterými byly 3 pušky, větší počet nábojů a 9 ručních granátů, jsme šli pěšky zpět do Strmilova. Přšlo a cestou přes Budkov jsme značně promokli. Po příchodu jsme nejprve uložili ukořistěné zbraně na četnické stanici a potom, asi dvě hodiny po půlnoci, jsme se vrátili domů. Maminka na nás čekala a informovala nás o nejnovějších zprávách z Pražského povstání. Zatímco jsme šli spát, vysušila naše obleky, takže když jsme pozdě ráno vstávali, byly již suché.

Soustředění poměrně velkého množství zbraní pouze na četnické stanici by nebylo z taktického hlediska vhodné, a proto bylo rozhodnuto je přestěhovat a uložit na několika místech. Větší množství pušek i jiných zbraní s náboji bylo přestěhováno do hasičské zbrojnice v nynější Nové ulici, kde je nyní dvůr obchodu Jednota, další zbraně byly uloženy v kolně Milka Máci (č.p.72), kam byl také v té době nouzový přístup z četnické stanice přes zahrady.

Po přemístění zbraní se v hasičské zbrojnici začala scházet skupina lidí, vedená Ant. Gavronským, kteří projevovali svůj nesouhlas s vedením strmilovského odboje. Bylo v ní několik účastníků předcházejících odzbrojovacích akcí a ostatní byli mladíci, kteří projevovali zájem zapojit se do odbojové činnosti. Typické pro tuto skupinu bylo, že přicházela s velmi revolučními a podle názoru ostatních odbojářů pro Strmilov nebezpečnými návrhy. Jedním z těchto návrhů bylo postavit před četnickou stanicí těžký kulomet a ostřelovat německá vojenská vozidla přímo na náměstí. Tento nápad začali dokonce realizovat a před vrata četnické stanice dávali pytle s pískem a budovali zde kulometné hnízdo. Nikdo však nevěděl, jaké množství vojska a vojenské techniky bude ještě Strmilovem projíždět, a proto bylo toto řešení velmi riskantní. Když jejich návrh udělat ze strmilovského náměstí bojiště nebyl schválen, nesli toto rozhodnutí s velikou nelibostí a vytýkali vedení odboje, že se chová k německým vojákům málo razantně.

pokračování na str. 6

HISTORIE

VZPOMÍNKY Z VÁLKY - II. část

pokračování ze str. 5

V neděli 6. května odpoledne jsem se na četnické stanici zúčastnil hodnocení akcí, které byly provedeny v minulých dnech. Jednání bylo však náhle přerušeno příjezdem německého obrněného auta, které zastavilo v místech, kde jsou nyní u autobusové čekárny, široké schody. Vrchní strážmistr Vyleta si rychle oblékl plášť a šel k autu, ze kterého mu vyšel naproti německý důstojník. Hovořili spolu asi 10 minut a potom auto zase odjelo. Pan vrchní se vrátil na stanici a informoval nás o tom, o čem s důstojníkem mluvil. Němce nejvíce dráždilo to, že na náměstí a v ulicích bylo poměrně hodně lidí a měli obavy o bezpečnost svých soukmenovců, žijících v našem městěčku. Německému důstojníkovi se dostalo od pana vrchního ujištění, že četnická stanice má situaci pod kontrolou a že němečtí občané žijící ve Strmilově nebudou ohrožováni. A toto ujištění bylo také, pokud je mi známo, plně dodržováno. Když se ho důstojník zeptal, jak je možné, že tak dobře hovoří německy, odpověděl, že je u nás mnoho lidí, kteří znají několik jazyků.

Na statku v Palupíně se začátkem května 1945 ukrývalo několik významných německých nacistů, kteří vedli na Moravě velkostatky, ze kterých ve strachu před spravedlností odjeli. Byli to Fritz Gerge, ředitel z Třebšče, Vilem Rokahr z Puklic a Josef Valenta z Želetavy. S ohledem na jejich chování v době okupace byli 6. května zadrženi adj. Dědákem, Jos. Ondřejkou, p. Kosem a dalšími palupínskými občany a předáni do Strmilova. Št. strážm. Kofroň, K. Michal, Jiří Vonka, Fr. Dvořák, L. Goldschmied, A. Novotný, L. Dubský, B. Chadim, M. Máca, B. Vacek a L. Malík je po výsledku na četnické stanici dočasně umístili v chatě p. učitele Vondru a tam je hlídali. Potom s použitím traktoru Jos. Strachoty byli přemístěni do chaty Jar. Dvořáka do Suchdola, kde je střežili J. Pikal, F. Ondřejka a další občané. O několik dní později, po příjezdu Rudé armády, byli předáni okr. úřadu v Jindř. Hradci, který je údajně dále předal k potrestání obcím, kde během okupace působili.

V souvislosti se zadržením těchto Němců jim bylo odebráno osobní auto a dočasně ukryto ve dvoře domu č. 72 p. Milka Máci, který nyní vlastní M. Nořinský. O komplikacích, které toto auto přineslo, a o dalších událostech z tohoto období budu čtenáři informovat v příštím čísle Strmilovských novin.

Ing. Mojmír Paulát

Foto: Archiv ObÚ

Strmilovské pevnůstky (dokončení z minulého čísla)

... Samotné výstavbě úseku předcházely dlouhodobé vyměřovací a administrativní práce, terén musel být pečlivě prostudován a na základě těchto výsledků se zakreslovaly nejvýhodnější polohy objektů do map. Již 12.5.1938 přijeli do Strmilova důstojníci a započali s obhlídkou terénu. Druhý den dorazil do města povoz s barevnými kolíky k vytýčování objektů a dalšími předměty k vyměřovací prací. Dne 14.5. se konalo u Malého Jenkova setkání s moravskými zeměměřiči, kteří konali průzkum terénu pro úsek č. 20 Mrákotín,

jenž východně navazoval na úsek 168. Do konce září se v tomto úseku nepodařilo ani zahájit práce. Od začátku června jsou konány první vytýčovací práce, v místech kde budou stát objekty se zarážejí první kolíky, měří se palebné výšře budoucích střílen objektů. Od 3. června platí zákaz fotografování ve směru od Jenkova po Blažejov. Majitelé pozemků, na kterých měl stát budoucí objekt, dostali zvláštní propustky, které je opravňovaly vstoupit na jejich pozemek. Cizím osobám byl přístup k linii zakázán, u stavenišť konaly dozor vojenské hlídky.

V červenci se mezi staviteli konala omezená soutěž na výstavbu připraveného úseku č. 168. Konkurs vyhrál jindřichohradecký stavitel Josef Pán, který podal nejlevnější nabídku. Úsek mu byl zadán 27. července a ještě tentýž den přijel do Strmilova a dohlédl na přípravu prací. Kámen na výstavbu se dovážel z nejbližšího okolí a nejvíce z tzv. kočičího hrádku u Střížovic. Na lámání kamene zde pracovalo kolem 30 dělníků. Speciální materiál jako ocelová armatura, jakostní cement, střílny a další se dovážely lokálkou z J. Hradce. Na Střížovickém nádraží se vše vložilo a odvezlo automobily do Strmilova. Dne 13. srpna se konal na městské radnici slib zaměstnanců pracujících na výstavbě opevnění, který zněl - neznámému neví a nepovím.

Dne 15. srpna vše propuklo. U Kotrčova mlýna jsou konány první výkopy budoucích pevnůstek, stavebnímu dozoru přihlížejícímu na dodržování stanoveného předpisu betonáže velí npor. V. Svoboda se svými muži. Práce pokračují v rekordním tempu, již 29.8. jsou skončeny první čtyři objekty nacházející se nedaleko Kotrčova mlýna na pozemku p. Doupníka. Úsek má dále pokračovat pod Strmilov a vést po břehu Hejtmána přes Ratmírovský rybník ke Krvavému, kde měl navazovat na úsek 166. Celkem zde bylo v plánu vybudovat 57 řopíků.

Ve večerních hodinách 23. září je vyhlášena mobilizace. Všichni záložníci odjíždí ke svým jednotkám a práce na opevnění přibývají na tempu, pracuje se po celých 24 hodin. V noci z 29. na 30. září 1938 je v Mnichově podepsán tzv. Mníchovský diktát, na jehož základě má čs.

armáda vyklidit pohraničí a podstoupit je Německu. Druhý den jsou veškeré práce zastaveny, pohraniční opevnění od Nového Vojkova na východ připadlo Německu. Pouze část nacházející se na Treboňsku zůstává na území Československa. V DOP připadl úsek 166 k Říši a pouze úseky 162 a 168 zůstaly na našem území. Pod Strmilovem se v těchto dnech konaly přípravy na odvoz stavebního materiálu. Co nebylo dokončeno do 30. září, zůstalo rozpracováno, nemělo smysl pokračovat ve výstavbě dál. Dělníci firmy J. Pán stačili do tohoto termínu vybetonovat 24 řopíků. Prvních osm dostalo i kamenný zához u čelní stěny, který zesiloval 120 cm silnou železobetonovou zeď, odolnou proti zásahům dělostřeleckých granátů ráže 150 mm. Rozšířením výstavby na západ však na takovéto "drobnosti" nezbýval čas. Poslední objekty, které se podařily vybetonovat, stály za mlýnem p. Stránského, poté následovaly tři pevnůstky, u kterých se stihl provést pouze výkop. Další dva sousední měly jen připravený

pokračování na str. 7

Před 70 lety
se začalo svítit...

V roce 1925 bylo ve Strmilově založeno elektrárenské družstvo a již 12.11. se začalo svítit elektrickým proudem z Mydlovar.

V roce 1927 svítilo elektrinou 185 členů.

V roce 1923 však již Antonín Ratoščík pořídil elektrický pohon do pletárny. Elektrinu vyráběl pomocí naftového agregátu, díky němuž byl také později osvětlen hostinec u Klimešů, několik domů na náměstí a dána do provozu 2 pouliční světlá.

L. Kubátová, kronikářka

HISTORIE

Strmilovské pevnůstky

pokračování ze str. 6

materiál a zbývající se nepodařilo zahájit vůbec.

Po 15. březnu 1939 padl veškerý zbytek pevnosti do rukou Německa. Zanedlouho přišlo nařízení, aby všechny objekty ležící v protektorátě byly z obavy před využitím v případném Českém povstání destruktivně zničeny. V létě se po celých Čechách začaly ozývat první detonace, zanedlouho došla řada i na strážské, lásenické a strmilovské řopíky. Do místnosti se na určené místo vložilo 40 kg

ekrasitu, někde bylo potřeba i více. Nálož se odpálila a mohutná tlaková vlna, nemajíc z místnosti úniku, si začala prodrat své místo v mohutných železobetonových stěnách. Obrovský gejzír betonu vytryskl z objektu a jednotlivé stěny se převálily na zem. Jejich trosky zde stály až do roku 1945. Některé trosky objektů stojící na poli začaly překážet i po válce, stěny se tedy odvážely a dále drtily na kámen sloužící k opravě cest či výstavbě budov. Jiné naopak zůstaly tak, jak byly odstřeleny. Například pevnůstku u hřbitova Němci odstřelovali dokonce dvakrát a výsledek byl velmi chudý. Jeho zdi dodnes stojí, ze

stropu stékají po krápnících kapky vody a pruty armatury trčí z obnažených stěn. Jejich trosky zde zůstanou na věky, budou tu stát na očích i příštím generacím jako pomníky pro nás již zapomenuté doby.

Prosím pamětníky, kteří se zúčastnili výstavby opevnění nebo mobilizace, aby se přihlásili na adresu redakce a případně zapůjčili i dobové fotografie či další dokumenty. Děkuji.

Miroslav Sviták

Klub historie letectví J. Hradec

ŠKOLSTVÍ

Víte, že...

- ... mladí skauti ze Žirovnice a Strmilova rozbili o prázdninách na tři týdny své stany již po šestadvacáté? Historie skautského tábora v Malém Jeníkově sahá až do roku 1969, kdy sem tehdejší skauti přijeli poprvé. V rozhovoru pro Jihočeské listy to uvedl pan Jaroslav Klačka, vedoucí oddílu.
- ... žáci základní školy ve Strmilově se zúčastnili druhého ročníku výtvarné soutěže pro děti na téma "Zahrádkář očima dětí" pořádané Českým zahrádkářským

svazem? Z téměř 1700 došlých výtvarných prací zaujaly hodnotící komisi práce dětí z naší školy, o čemž svědčí i krásné sedmé místo v této soutěži, které obsadil Vl. Semotán z 5. třídy.

- ... v letošním školním roce navštěvuje Základní školu ve Strmilově celkem 176 dětí? Kromě strmilovských jsou to také děti

dojíždějící z okolních obcí: České Olešné, Nové Olešné, Střížovic, Vlčic, Budkova, Bořetína, Palupína i ze Studené.

- ... interiéry zdejší ZŠ si žáci dekorují sami svým umem a zručností? Opravdu stojí za to prohlédnout si alespoň chodby této budovy. Jejich nápaditá výzdoba zahrnuje množství velice pěkných žakovských výtvarných prací, vyrobených či vytvořených různými technikami.

(připravila VV)

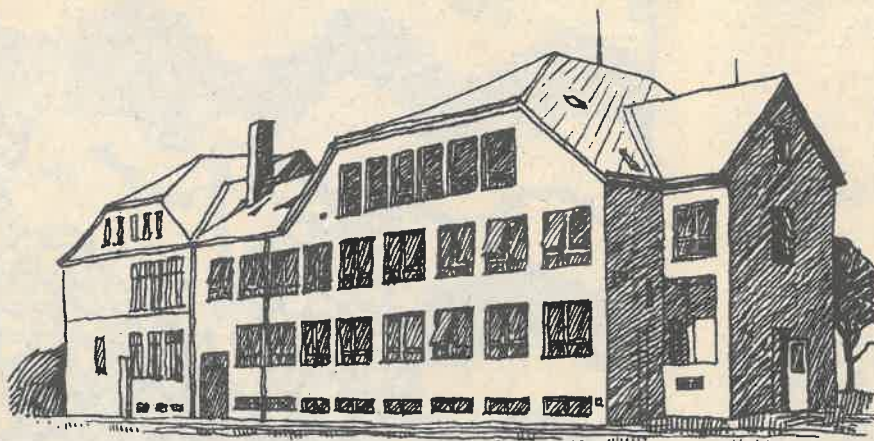
Jaké budou deváté třídy

Pod tímto názvem uvedly před časem *Lidové noviny* článek Radky Kvačkové. Jelikož je svým obsahem zajímavý, vybíráme z něj některé pasáže.

"Novela školského zákona, která předpokládá opět zavedení povinné deváté třídy, vyprovokovala otázky. Lidé chtějí vědět: Přidáme žákům učivo, nebo je jen rozložíme? Jaké budou v posledním ročníku osnovy? A bude se ten rok navíc přičleňovat k prvnímu, nebo ke druhému stupni základní školy? Nejjednodušší je odpovědět na první z nich. Učivo se téměř jistě přidávat nebude, protože i na devět let je ho až dost. Spíš než na další fakta se školy musejí napříště soustředit na pěstování postojů a na to, aby se děti naučily své vědomosti využívat v praktických situacích...

Zavedení povinných devátých tříd bezpochyby odstraní problém spojený s faktem, že délka základní školy až dosud

neodpovídá délce povinné školní docházky. Stát už nebude muset uměle udržovat při životě například některá neperspektivní učiliště jenom proto, že v jejich prvním ročníku dokončují děti poslední rok své školní povinnosti. Samozřejmě však existují i nevy-

hody. Povinná devátka znamená prodloužení cesty k maturitě nebo výučnímu listu o jeden rok, a tudíž i větší nároky na financování školství. Podzimní děti, které nastoupily do první třídy téměř v sedmi letech, půjdou na střední školu až skoro v šestnácti a do té doby

budou trávit čas v kolektivech, které mohou mít svá úskalí. Pokud žáky dělíme do tříd podle schopností příliš brzy, znamená to jistou segregaci zkreslující pohled na svět a ubližující těm "nevybraným". Pokud je necháme pohromadě, je devět let na soužití ne zcela sourodého kolektivu maloučkou víc, než je zdrávo.

Deváté třídy existují už dnes, navštěvuje je však méně než deset procent populačního ročníku. Převážně jsou to děti, které nemají v úmyslu dál se vzdělávat anebo se na první pokus nedostaly, kam chtěly. Podle vládního návrhu by měla být devátka povinná pro všechny od školního roku 1997/98 (již od školního roku 1996/97 - pozn. redakce). Pak se jí vyhnu jen ti, kdo přejdou po páté třídě do osmiletého gymnázia. V současné přechodové době je úkolem základních škol vytvořit takovou náplň posledních ročníků, aby přitahovaly a žáci a rodiče je nevnímali jen jako čekárnu."

Pozn. red.: V příštím čísle SN se trochu blíže seznámíme s tím, jak budou vypadat deváté třídy přímo ve zdejší základní škole.

ŠKOLSTVÍ

Mateřská škola letos slaví 50 let...

Při této příležitosti by se dalo o mateřské škole hovořit v mnoha podobách. Zajímavé by bylo např. nahlédnout do pestrého školního programu pro děti, zhodnotit osnovy, zbilancovat mnohaletou činnost, zeptat se na to či ono v učitelském sboru nebo přímo v ředitelně. Bohužel na jedno číslo našich novin by to bylo příliš. A protože letos je tomu právě 50 let, kdy byla mateřská škola ve Strmilově zřízena, bude nejlepší přechít si vůbec první zápis z KRONIKY MATEŘSKÉ ŠKOLY VE STRMILOVĚ. Píše se tam totiž o:

"Zřízení mateřské školy ve Strmilově.

První reálný návrh na zřízení opatrovny ve Strmilově dal klub poslanců republikánské strany, který nabídl obci darem dům ve Strmilově č. 8 k tomuto účelu. Obecní zastupitelstvo vzalo s povděkem tuto nabídku na vědomí (Protokol o schůzi zastupitelstva v říjnu 1937)... V srpnu 1945 založen byl žitný útulek pro děti rodičů zaměstnaných v zemědělství. Umístěn byl v Orlovně. První pěstounkou byla paní Božena Wachtlová, manželka četnického strážmistra, bývalá učitelka mateřské školy. Po jejím odchodu ustanovila Okresní péče o mládež v Jindřichově Hradci pěstounkou sl. Jarmilu Sedlákovou (z Malého Jeníkova), která za odměnu 1200 Kčs měsíčně vedla útulek do konce prázdnin.

Od 15. září 1945 zřídila zř. v Praze výnosem z 25. září 1945... mateřskou školu ve Strmilově... pro děti od 3 do 6 let. Současně schválila zaměstnanecký plán a organizační statut školy... K úhradě věcného nákladu se zavázal místní Národní výbor. Správu školy vedl zast. ředitel Frant. Eck, od 15.3.1946 ředitel Stanislav Švehla.

Škola byla umístěna v budově obecní školy, kdež se uvolnily dvě učebny po restrikci obecní školy na školu trojtřídní.

První učitelka školy byla Marie Ptáčková, absolventka školy pro ženská povolání v Jindřichově Hradci a prázdninových kurzů pro uč. mateřských škol v Praze 1945 a 1946. Narodila se v Popelíně r. 1927... Školnictví obstarával v rámci svých povinností školník Jan Doškář. První inventář školy byl získán po německé mateřské škole, jež zde byla zřízena za doby okupace. Sběrka mezi občanstvem při otevření školy vynesla 1712 Kčs. Paní Wachtlová věnovala škole odměnu 100 Kčs. Do školy bylo zapsáno 16 hochů a 16 dívek, celkem 32 dětí. Z daru amerického Červeného kříže se škole dostalo vitamínů, kakaa, čokolády, vesměs věcí, jež děti - narozené za války - ani neznaly.

Mateřská škola měla účast při všech podnicích místních škol (oslava 28. října - akademie, vánoční besídka 25.12.1945 a besídka ke dni matek v květnu 1946).

V týdnu "Dětské radosti" 1946 uspořádala schůzi s rodiči, na níž přednášela M. Ptáčková: Cíl první výchovy, Jarmila Sladkovská, učitelka měšťanské školy: Názor na dítě dnes a ředitel Stanislav Švehla: Dítě v péči rodiny a státu.

Žitný útulek 1946

Místní národní výbor zařídil o prázdninách 1946 útulek, do něhož byly přijaty i děti z mateřské školy. Místní důvěrníci byla Marie Kubáková, manželka zámečnicka, vedoucí útulku Marie Čermáková, nar. 5.7.1885, absolventka měšť. školy, odborné školy a kursu pro školy mateřské. Původem z Jindř. Hradce, vrátila se r. 1945 z Vídně jako

reemigrantka do vlasti. S ní působila v útulku Eva Hodáčová jako vychovatelka...

Zájem rodičů o tento útulek byl velmi slabý - Ministerstvo zemědělství povolilo i zdejšímu útulku obnos 10000 Kčs na zařízení a pomůcky..."

Tolik informace padesát let staré.

V této kronice, založené roku 1945, se dále vyskytují zápisy, seznamující s personálním obsazením, počtem dětí, školní docházkou, zdravotním stavem, činností učitelského sboru, akcemi pro děti a jsou zde obsaženy i další různé podrobné informace, ovlivňující nejen činnost učitelů, funkčnost budovy, ale i provoz celé mateřské školy jako celku v průběhu celých 50 let. Nás by snad ještě mohlo zajímat to, že od školního roku 1948/49 až do školního roku 1982/83 byla ředitelkou školy (tedy první poválečnou ředitelkou) paní učitelka Marie Ptáčková, později Janáková. Za jejího působení byla "mateřské škole přidělena budova bývalého chudobince" (školní rok 1951-52), která byla dána do celoročního provozu dnem 2. června 1952 (1. června 1952 se konalo slavnostní otevření nové mateřské školy).

Od školního roku 1983/84 do školního roku 1985/86 byla ředitelkou mateřské školy paní učitelka Magdalena Slámová, od školního roku 1986/87 do školního roku 1992/93 vykonávala tuto funkci paní učitelka Eva Dvořáková, od školního roku 1993/94 je současnou úřadující ředitelkou mateřské školy paní učitelka Věra Semotánová.

(zpracovala V. Vondrušová)

VZTEK

Říká se, to je k vzteku...

Co je to vztek?

Vztek je, když slunce se na nás mračí nebo se nám do cesty připlete nehoda. Občas nás i nové boty tlačí, to na náladě nepřidá.

A když chytnu z matiky kouli, domů lezu vážně jak šnek.

Život uštedřil mi bouli.

Lidi, tak to je ten vztek.

Žákyně 6. třídy

MICKA

Nádherné slunné ráno mě vylákalo na dvůr. Přiběhla ke mně Micka, otírala se mi o nohu a škrábala mi drápky do riflí. Zvedl jsem ji a začal jsem ji hladit. Nejraději má hlazení na krku. Slastně vměla: "Hm, to je krásná! Hlad mě, ještě, to je nádherné!" Předla, jak nejlépe uměla. Po chvíli se mi otíraly o rifle další dvě kočky. Křičel jsem na ně: "Už bych vás neunesl!" Ale ony se o mě otíraly dál, vyčítavě se dívaly a myslily si: "Ji chováš a hladíš a nás si ani nevšímneš. Sundej ji na chvíli a pochovej si nás!" Ale já jsem Micku hladil a ostatní kočky záviděly a záviděly. Nakonec jsem Micku položil a předstíral jsem, že jdu pryč.

Kočky, které jsem ani nepohládl, snad závidějí Micce ještě teď.

6. třída - Roman Kašpárek

Z TVORBY ŽÁKŮ ZÁKLADNÍ ŠKOLY

VRBENSKÝ 6.7.1.

Linoryt - Vrbenský 6. tř.

KULTURA

DEN BEZ OBRAZOVKY

Je tomu zatím tak, že televizní obrazovka je nejrozšířenějším prostředkem poznávání. Při jejím sledování totiž může každý, a to velmi příjemným způsobem, bez velké námahy, získávat tisíce informací ze všech oborů lidské činnosti, může též najít zábavu a rozptýlení zvolením vhodného programu.

Sledování obrazovky je pro kulturního člověka téměř nutné i proto, že v opačném případě se dostává do zřejmé nevýhody proti ostatním, kteří jsou jejími pravidelnými účastníky a jimž dává řadu cenných podnětů k přemýšlení a inspiruje je v jejich tvůrčí práci.

Tak se stává, že člověk současné doby velice ojediněle prožívá svůj den bez obrazovky.

Děje se to jen v mimořádných případech. Když je nemocný a jeho zdravotní stav vyžaduje absolutní klid, nebo když je na pokraji tělesného či duševního vyčerpání. Aby si odpočinul, aby nabral novou sílu, nechce se na nic dívat, nic poslouchat, ani poznávat, ani prožívat. Pálí by si, aby na čas mohl zastavit i tok svého myšlení. To mu však jaksi nevychází.

I ve chvílích bolesti, nemoci a slabosti mu totiž přicházejí na mysl zpravidla ty věci, které od sebe jako zdravý odsouval, které si nepřipouštěl, o nichž prostě nechtěl uvažovat. Začíná prostě najednou o sobě i o věcech kolem sebe přemýšlet z jiného zorného úhlu. V určitém smyslu pro něho přichází ona hodina pravdy, kdy zvažuje své dosavadní chování a životní postoj. Klade si otázku, zda dokázal pomoci slabšímu, zda se zastal nespravedlivě odsouzeného, zda prostě obstál jako člověk, který má na Zemi největší úkol a odpovědnost.

Den bez obrazovky nás může inspirovat i k jinému zamyšlení.

Neustále můžeme slyšet z různých stran, o kolik volného času nás okrádá sledování obrazovky. Často na úkor rodiny, na úkor mnoha jiných zájmů a povinností, kterým bychom se měli věnovat proto, poněvadž by přinesly užitek nejen nám samým.

Dříve narození občané i našeho města si ještě velice dobře pamatují dny bez obrazovky, a dokonce i bez poslechu rozhlasu. Vzpomínají na to, jak se lidé ve svých volných chvílích scházeli v domech i před domy, jak bylo slyšet zpěv. My jsme se však nyní dostali k pasivnímu přijímání televizní obrazovky.

Předtím byla snaha dělat umění i v nejmenších vesnicích, neboť co jiného je nakonec zpěv, hra na hudební nástroje, pořádání divadelních představení, ale i zkoušení svého řečnického umění a slovní pohotovosti při nejruznějších společenských setkáních.

Mnozí rodiče si také velice zjednodušují výchovu svých dětí tím, že jim prostě pustí televizi. I děti si již zvykly na tento způsob rozptýlení a zábavy, a byly by možná velice překvapeny, kdyby jim rodiče sami chtěli vyplnit jejich večerní program vyprávěním pohádek a skazek třeba z minulosti jejich rodu. Možná, že by se proti tomu bouřily, neboť ani ony si nedovedou představit jediný den svého života bez obrazovky.

V celé lidské společnosti v souvislosti se sledováním obrazovky se také čím dál víc začíná mluvit o náplni televizního vysílání. Píší se proto petice, žádající kontrolu těchto případů. Je v nich vyslovena obava, zda líčení

násilí a mravní zřůdnosti je dobré a užitečné pro děti i dospělé.

Mnohahodinové sledování obrazovky, jak někteří kritici soudí, může člověka vést i k neochotě samostatně se rozhodovat a jednat a samozřejmě k lenosti, pohodlí a sobectví.

Tisk i televize nás denně informuje o trestuhodné nevládnosti jedněch vůči druhým. Člověk nechce být při sledování obrazovky prostě ničím rušen. Nechce slyšet křik tyraného dítěte ve vedlejší bytě, ani to, že v bytě souseda zřejmě řádí zloději. Vždyť svěřením proti zločincům by se dostal do nepřijemnosti, a možná že by přišel o svůj oblíbený seriál na obrazovce.

Kdyby této lidské nevládnosti a lhostejnosti nebylo, o čem více by bylo možná objasněno trestných činů a jak by to zkomplikovalo činnost zločineckých organizací, které mohou provozovat své nekalé rejdy a způsobovat, že se lidé necítí v bezpečí.

Dívat se celé dny na obrazovku a sbírat tisíce informací a poznatků prostě zdaleka není všechno a hlavně, nevytváří ony právě předpoklady ke spokojenosti a štěstí.

Aby to bylo lepší, je třeba, aby každý udělal, co je v jeho silách a možnostech. Aby každý udělal něco proti zlu a negaci v jeho nejbližším okolí. Nikdo by neměl ztrácet ze zřetele nejen zájem a prospěch svých nejbližších, ale i těch, kteří jsou cizí a nepatří do jeho rodiny. Měl by se snažit pomoci všem, kteří potřebují pomoc a povzbuzení.

Všichni pak spolu bychom měli bojovat proti zlu a násilí, ať je kdekoliv, angažovat se za lásku a spravedlnost.

A to někdy znamená, obejít se třeba i celý den bez televizní obrazovky, byť by tam právě probíhal ten nejzajímavější a nejatraktivnější pořad.

P. Jankovský

CO NOVÉHO V KNIHOVNĚ...

Místní lidová knihovna ve Strmilově má více než sedm tisíc svazků. V první polovině letošního roku obohatila svůj fond o dalších sto padesát knih. Mezi posledními novinkami vhodné pro mládež patří

- od Lenky Lanczové Panna nebo Blíženec 2. díl,
- od Stanislava Rudolfa Kalendář pro zamilované holky,
- od Blanky Chlupové Prázdniny na vodě,
- od Věry Řeháčkové Jsi jednička, Zuzko,
- od Brigitte Blobelové Moje krásná sestra,
- od Suzanne Pairaultové Sestřička bez minulosti,
- od Jitky Lněničkové České země v době osvícenství,
- od Františka Honzáka Československo 1938 - 1945.

Pro milovníky historie jsme získali

- Příběhy české šlechty v poválečných a poúnorových letech.

Beletrii oblíbenou ženami reprezentuje

- Vlasta Javořícká:
Vesnice u lesa 1. a 2. díl
Osudy srdcí 1. a 2. díl
Dva mlýny
Vyhaslý krb
Při západu slunce
- Robin Cook:
Mozek
Stážista
- Janet Cameron:
Příliš atraktivní žena
- Susanna Kubelka:
Madame dnes přijde později
- Mary Higgins Clark: Na viděnou
- Petra Hammesfahrrová:
Brunova velká láska
- Judith Gouldová:
Peněz není nikdy dost

Beletrie oblíbená muži

- Sinclair Lewis: Past na muže
- John Grisham: Klient
- Zane Grey: Boulder Dam
- Ulrike Kragesová:
Muži s úrovní
- Ken Blake:
Hon na lovce - Profesionálové IV.

Pro milovníky detektivek

- E. S. Gardner:
Případ opatrné kokety
Případ milující manželky
Případ tonoucí kachničky
- Robert Van Gulik:
Soudce Ti v akci
- Ed Mc Bain: Přízraky
- James Had Chase:
To musí být vtip
- Patrik Quentin:
Třikrát bez detektiva
- Gwen Butler:
Tři případy a John Coffin
- Lillian Jackson Braun:
Tři případy a Jim Qwilleran

Zájemci o četbu časopisů mají možnost si vypůjčit z devíti druhů: Květy, Tina, Vlasta, TOP DÍVKY, Žena + móda, Praktická žena, Dikobraz, Ohníček a nejčtenější Mickey Mouse.

Další novinkou letošního roku je výše uvedený časopis TOP magazín pro DÍVKY. Tento mezinárodní dívčí magazín vychází v osmi státech Evropy. Má 80 stran a u naší mládeže je velice oblíbený.

Miloslav Jebavý, knihovník

KULTURA

Co mne zaujalo...

Kulturní událostí se pro mne stalo zhlédnutí kalendáře na rok 1996 od pana Zbyňka Honzala s názvem ZASTÁVKY MÉHO ŽIVOTA. Snad se na mne nebude pan Honzal zlobit, když se s Vámi podělím o (alespoň pro mne) nevšední zážitek.

Kalendář vyšel na začátku podzimu. Má intimní ráz. Pro jeho neobvyklé zpracování, velice pěknou grafickou úpravu, ale především pro výborný nápad vtisknout každému měsíci v roce podobu místa, připomínajícího určité sekvence života, zařadila bych kalendář mezi vskutku originální díla. Perokresba s motivem určitého místa na každém održetém "lupínku" kalendáře jako by připomínala "lupínky" života malíře. Těžko se mi hledají slova k hodnocení "obrazového románu". Přála bych Vám toto "životopisné" a zároveň "cestopisné" dílo vidět...
V. Vondrušová

KINO

KINO HEJTMAN ve Strmilově oznamuje, že počínaje listopadem nebude se v kinosále promítat po dobu dalších zimních měsíců.

KINO

OD VŠEHO KOUSEK

BLAHOPŘEJEME...

všem jubilantům, kteří se v měsících červenci, srpnu, září a říjnu dožili významného životního jubilea.

Kulaté výročí oslavili:

Věra Kreutzerová z České Olešné (60 let)
František Tuček ze Strmilova (60 let)
Božena Jírová ze Strmilova (80 let)
Bohuslav Mach ze Strmilova (60 let)
Jaromír Holoubek ze Strmilova (60 let)
Ladislav Sosna ze Strmilova (70 let)
Růžena Dohnalová ze Strmilova (80 let)
Emil Žibek ze Strmilova (60 let)

Johana Nesporá ze Strmilova (80 let)
Růžena Steinhäuserová ze Strmilova (90 let)
Alena Doležalová ze Strmilova (70 let)
Karel Jakubec ze Strmilova (80 let)
Bohumila Nováková z Palupína (70 let)
Miluše Dušková z Malého Jeníkova (70 let)
Marie Švehlová z Palupína (60 let)
František Vosolšobě ze Strmilova (60 let)
Hodně zdraví a spokojenosti do dalších let!

Soli života - Nejdůležitější minerální látky:

(dokončení z minulého čísla)

Draslík (K)

Množinový prvek

Výskyt: v banánech, meruňkách, grapefruitech, obilí.

Význam: Pro mezibuněčnou výměnu, funkci enzymů, výstavbu fosfátů bohatých na energii, bioelektrickou soustavu.

Nedostatek se projevuje: poruchami srdečního rytmu, svalovou slabostí, zvracením, průjmami, poruchami ledvin, změnami v EKG.

Hořčík (Mg)

Množinový prvek

Výskyt: v potravinách rostlinného původu, rybách, drůbeži.

Význam: pro stavbu kostí, funkci svalů, aktivaci enzymů.

Nedostatek se projevuje: křečemi svalů, nervozitou, depresemi.

Molybdén (Mo)

Stopový prvek

Výskyt: v zelenině.

Význam: pro sexuální funkci muže, vstřebávání fluoridu v zubech.

Nedostatek se projevuje: zubním kazem, impotencí, dnou, ledvinovými kameny, existuje zřejmě i souvislost s onemocněním rakovinou hrtanu.

Sodík (Na)

Množinový prvek

Výskyt: v kuchyňské soli, solených potravinách nebo uzeném mase.

Význam: pro mimobuněčnou látkovou výměnu, aktivaci enzymů, drážditelost svalů a nervů.

Nedostatek se projevuje: nízkým krevním tlakem, poruchami srdečního rytmu, apatií, křečemi svalů.

Fosfor (P)

Množinový prvek

Výskyt: v mléku, mase, obilí, rybách a vejcích.

Význam: pro stavbu kostí a buněk, uvolňování energie.

Nedostatek se projevuje: poruchou funkce ledvin, nedostatkem vitamínu D, křivici, nedostatečným skladováním minerálních látek v kostech.

Selen (Se)

Stopový prvek

Výskyt: v mase, rybách, pivních kvasinkách, plnozrnných produktech, ovoci, zelenině, česneku, cibuli a houbách.

Význam: pro ochranu buněk, vyřazení tzv. volných radikálů, svalovou funkci, srážení krve.

Nedostatek se projevuje: onemocněním srdce, některými formami rakoviny, revmatizmem, šedým zákalem, poruchami jaterních funkcí, zvýšenou náchylností k infekčním chorobám.

Síra (S)

Množinový prvek

Výskyt: v sulfidních solích sirovořdky.

Význam: pro tvorbu sloučenin bílkovin s obsahem síry, např. keratinu a inzulínu.

Nedostatek se projevuje: neznámý.

Ovoce a zelenina jsou nejdůležitějším zdrojem minerálních látek. Často jich potřebuje tělo více, než mu poskytneme formou potravy. Proto bychom měli doplňovat zásobu minerálních látek přípravky z lékárny.

(MAGAZÍN - zdravotní tipy z vaší lékárny 1/94)

MOS informuje

Ptačí budky se vyplátí

Již naši předkové dovedli využívat ptactva k ochraně svých zahrad před škodlivým hmyzem. Cílevědomě lákali ptáky do zahrad a zahrádek prostřednictvím vyvěšených ptačích budek, vysazovali živé ploty a keře, jejichž bobulemi si ptáci zpestřovali jídelníček. Získávali tak užitečné pomocníky, kteří neúnavně sbírali různý hmyz, jeho housenky a larvy. Navíc jim zpříjemňovali práci svou přítomností a zpěvem.

Vždyť i jediný pár sýkora koňader dokáže v péči o potomstvo pochytyt neuvěřitelné množství hmyzu. Většinou hnízdí 2x v roce a za tu dobu spotřebuje denně každá asi 17 gramů larev a housenek, brouků a mušek. Za jeden rok to činí až 75 kg hmyzu z Vaší zahrady. Sýkory navíc pečují o ovocné stromy i v zimě. V okolí budek, kde nocují, posbírají 50-70% obalečů jablonových. Před červostí tak zachrání až 90% plodů. Další ptáci pak sbírají slimáky, drátovce, komáry, mšice a další škůdce.

V každé zahradě tedy můžeme získat několik zdatných pomocníků, a to nejen v budkách, které s oblibou obsazují sýkory koňadry, modřinky, rehci domácí i zahradní, brhlíci i neméně užiteční polní vrabci. Volně na stromech a keřích pak také hnízdí pěnkavy, zvonci a zvonohlíci, stehlíci, pěnice černohlavá, pokřovní a hnědokřídla. Stále je na co se dívat, čemu se divit.

Pokud se chcete obklopit těmito užitečnými pomocníky a ještě nemáte ani jednu budku, anebo Vám v té Vaší nic nezahnízdilo, je nejvyšší čas dát se do práce. Ptáci totiž nejraději obsazují budky vyvěšené v listopadu a prosinci. Přes zimu si na ně zvyknou, v některých i nocují a na jaře je pak obsadí.

Nevíte-li však, jak má být ptačí budka velká, jaký má mít vletový otvor či jak ji pověsit, pak si stačí napsat o podrobný ilustrovaný návod na adresu: MOS - Společnost pro ochranu ptactva, P.O.BOX 65 P, 75065 Přerov 2. Rádi Vám poradí a zdarma návod zašlou.

MALÁ VELKÁ MOUDRA

"Říkají, že život je dobrý, a říkají-li, že život je zlý, říkají něco, co nemá smysl. Je třeba říci, že je dobrý a zlý zároveň, neboť jím jsme nabyli pojmů dobra a zla. Pravda je, že život je rozkošný, hrozný, půvabný, děsný, sladký, hořký a že je vše..."
(Anatole France)